

מצות בטלות לעתיד לבוא

1. נדה ס"א:

ת"ר בגד שאבד בו כלאים הרי זה לא ימכרנו לעובד כוכבים ולא יעשנו מרדעת לחמור אבל עושה ממנו תכריכין למת. אמר רב יוסף זאת אומרת מצות בטלות לעתיד לבא.

א"ל אביי ואי תימא רב דימי והא א"ר מני א"ר ינאי לא שנו אלא לספדו אבל לקוברו אסור? א"ל לאו איתמר עלה א"ר יוחנן אפילו לקוברו, ור' יוחנן לטעמיה דא"ר יוחנן מאי דכתיב "במתים חפשי" כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצות.

2. ריטב"א שם

פירשו הראשונים לעתיד לבא לזמן תחיית המתים, וזהו שאמרו כאן זאת אומרת מצוות בטלות לעתיד לבא, שאילמלא כן היאך עושין להם תכריכין של כלאים, והא אמרינן בכתובות מתים שעתידי הקב"ה להחיות בלבושיהן עומדין ונמצאו לובשין כלאים באותה שעה? אלא ודאי מצות בטלות לעתיד לבא.

3. שבת קנ"א:

"וזכור את בוראיך בימי בחורותיך עד [אשר] (ש)לא יבואו ימי הרעה" אלו ימי הזקנה "והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ" אלו ימי המשיח שאין בהם לא זכות ולא חובה. ופליגא דשמואל דאמר שמואל אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכיות בלבד שנא' "כי לא יחדל אביון מקרב הארץ".

רש"י: לא זכות. לא דבר לזכות בו שכולם עשירים: ולא חובה. לאמץ לב ולקפוץ יד:

4. רשב"א חידושי אגדות ברכות יב:

ומצות בטלות לעתיד לבוא שאמרו ביאורו לאחר המות ממש, ר"ל שהמתים בעודם מתים פטורים מן המצות והוא שהביאו שם ראיה מן הכתוב במתים חפשי כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצות.

5. רשב"א חידושי אגדות שם

ואם תשאל אם בעודו מת איך חולק ר' אמי ואמר שאינו פטור, והמת אין בו מצוה? דע כי לדעת ר' אמי המת כתינוק שלא הגיע לכלל מצות מצד עצמו... אין בית דין מצווין להפרישו.. ועכ"ז אנו מוזהרין עליו שלא להאכילו בידים ושלא להעבירו על המצות בכוונה.

6. רשב"א חידושי אגדות שם

ורב חייא בר יוסף שאמר בכתובות שעתיד הקב"ה להעמיד צדיקים בלבושים יסבור כדעת ר' אמי שאסור לקוברו, ורב יוסף ור' יוחנן שהתירו אף לקוברו לא יסברו כדעת ר' חייא בר יוסף שאמר בכתובות שבלבושיהן הן עומדין.

ושמא גם לדעת ר' חייא בר יוסף אין הכוונה שיהיו עומדין באותן מלבושין ממש עד שאם היה חוט אהד של צמר ואבד בו שיהא החוט חוזר לתוכו אלא הכוונה בזה שיהיו עומדין לבושיין.

7. סנהדרין צ"ב:

ר"א בנו של ר' יוסי הגלילי אומר מתים שהחיה יחזקאל עלו לארץ ישראל ונשאו נשים והולידו בנים ובנות. עמד ר"י בן בתירא על רגליו ואמר אני מבני בניהם והללו תפילין שהניח לי אבי אבא מהם.

8. ריטב"א נדה שם

חזא שלא אמרו מצות בטלות מן המתים אלא לתחית המתים העתיד לבא שיהא סוף הכל וקרינא ביה היום לעשותם ולמחר לקבל שכרן. אבל בתחיית המתים של מתי יחזקאל שלא היו אלא במקצת לא בטלו תורה ומצות שהרי לא היה להם תחית המתים גמורה לקבל שכר שהרי הולידו בנים וגם חזרו לעפרם.

ועוד כי מה שאמרו מצות בטלות לעתיד לבא היינו שלא יהיו חייבין לעמוד בהן, אבל מכל מקום יש מצות קדושות כעין תפילין שינהגו בהן בעצמן מפני שלימותן ותפארתן ולא בדרך חיוב, והרי אבות הראשונים לא היו חייבין אלא בשבע מצות וקיימו כל התורה כולה.

9. ריטב"א נדה שם

ואם לחשך מין מתלמידי יש"ו לומר כיון שהמצות בטלות לעתיד לבא נמצא שלא ניתנה תורה אלא לזמן, ולפיכך ה' רשות ליש"ו להוסיף ולגרוע ממנה. אף אתה אמור לו מי שלבו נוקפו אומר כן

שהתורה לא ניתנה לזמן, אלא כל זמן שיהא העולם הזה קיים שיש בו זכות או חובה וממנה אין לגרוע ועלי' אין להוסיף. אבל לעולם הבא שאין בו לא זכות ולא חובה נמצאת בטלה מאיליה.

10. תורת מנחם (הדרנים על הרמב"ם ע' רל"ה)

הגדר ד"מצוות", ציווי להאדם - שייך רק כשהאדם הוא מציאות בפ"ע, שאז נופל עליו גדר של ציווי הקב"ה להתנהג ע"פ רצונו של הקב"ה. אבל לאחר ששלמת עבודתו של האדם בקיום המצוות, שכל מציאותו (כל הפרטים שבו) חדורה ברצונו של הקב"ה, ונעשה במעמד ומצב של צוותא (מצוה מלשון צוותא) וחיבור עם הקב"ה עד שנעשים מציאות אחת, "ישראל (ע"י אורייתא) וקוב"ה כולא חד", כפי שיהי' בפועל ובגלוי לעתיד לבוא - לא שייך הגדר דציווי לאדם (כיון שאינו מציאות בפ"ע). כי אם, שהוא מציאות רצונו של הקב"ה, שבודאי מתקיים בפועל (בדרך ממילא) ע"י המציאות דהמצוות.